

This item is the archived peer-reviewed author-version of:

De toepasselijke verjaringstermijn op de periodieke afbetalingen van een lening of een krediet

Reference:

Van Oevelen Aloïs.- De toepasselijke verjaringstermijn op de periodieke afbetalingen van een lening of een krediet
Nieuw notarieel kwartaalschrift : nieuwe wetgeving voor het notariaat - ISSN 2566-1841 - 4(2017), p. 19-21
To cite this reference: <https://hdl.handle.net/10067/1553510151162165141>

De toepasselijke verjaringstermijn op de periodieke afbetalingen van een lening of een krediet

Aloïs Van Oevelen

Emeritus gewoon hoogleraar Universiteit Antwerpen

1. In deze bijdrage wordt onderzocht welke verjaringstermijn van toepassing is op de periodieke – doorgaans maandelijke – afbetalingen van een lening of een krediet. Deze betalingen omvatten meestal een gedeeltelijke aflossing van het geleende kapitaal en een betaling van interest. Voor een goed begrip van de hier behandelde materie verdient het aanbeveling om, zoals ook hierna gebeurt, het onderscheid tussen deze beide goed voor ogen te houden.

2. Voor wat de betaling van de *interesten* betreft, rijzen er niet veel problemen, aangezien luidens artikel 2277 BW door verloop van vijf jaar verjaren “de termijnen van altijddurende renten en van lijfrenten, [...] de interesten van geleende sommen en, in het algemeen, al hetgeen betaalbaar is bij het jaar of bij kortere termijnen.” Met deze bepaling wil de wetgever enerzijds de schuldenaar behoeden voor een gestaag en nagenoeg ongemerkt oplopen van periodieke schulden, die op de duur tot een grote kapitaalschuld zouden kunnen aangroeien, en anderzijds schuldeisers aansporen om zorgvuldig tewerk te gaan bij de invordering van hun schuldvorderingen, om te vermijden dat, als zij pas na lange tijd de betaling van de verschillende achterstallen ineens zouden opeisen, hun schuldenaren in grote financiële problemen zouden geraken¹.

Voor de toepasselijkheid van artikel 2277 BW is het noodzakelijk maar voldoende dat de schulden periodiek betaalbaar zijn². De periodiek vervallen bedragen hoeven echter niet gelijk te zijn³. Het vereiste van periodiciteit brengt mee dat de vijfjarige verjaringstermijn van artikel 2277 BW niet van toepassing is op een schuld waarvan het bedrag bepaald is en die in eenmaal terugbetaalbaar is⁴.

De “interesten van geleende sommen”, waarvan sprake in artikel 2277 BW, zijn de zgn. remuneratoire interesten, waarmee de interesten worden bedoeld die bedongen zijn als tegenprestatie voor de terbeschikkingstelling van een kapitaal⁵.

---

¹ H. DE PAGE en R. DEKKERS, *Traité élémentaire de droit civil belge*, VII, Brussel, Bruylant, 1957, p. 1175-1176, nr. 1325; *RPDB*, X, Tw. *Prescription en matière civile*, Brussel, Bruylant, 1951, nrs. 577-580; A. VAN OEVELEN, “Algemeen overzicht van de bevrijdende verjaring en de vervaltermijnen in het Belgisch privaatrecht”, *TPR* 1987, (1755), p. 1790, nr. 32; C. LEBON, “De verjaring van periodiek vervallende vergoedingen ook voor water-, gas- en elektriciteitslevering (art. 2277 BW)”, *NJW* 2005, (506), p. 507, nr. 2; C. VANDEWAL, conclusie voor Cass. 3 december 2015, *Arr.Cass.* 2015, (2822), p. 2825-2826, nrs. 12-15; Arbitragehof 19 januari 2005, nr. 15/2005; GwH 17 januari 2007, nr. 13/2007; Cass. 27 mei 1892, *Pas.* 1892, I, 274, conclusie procureur-generaal MESDACH DE TER KIELE; Cass. 26 juni 1969, *Arr.Cass.* 1969, 1072, *Pas.* 1969, I, 992, *T. Aann.* 1973, 3, noot HERBRET; Cass. 29 maart 2001, *Arr.Cass.* 2001, 521; Cass. 21 mei 2001, *Arr.Cass.* 2001, 969; Cass. 13 maart 2008, *Arr.Cass.* 2008, 706; Cass. 25 januari 2010, *Arr.Cass.* 2010, 259.

² Cass. 31 mei 2002, *Arr.Cass.* 2002, 1407, *JLMB* 2003, 1480.

³ S. STIJNS en H. VUYE, “De verjaring van periodiek weerkerende schulden herbekeken (artikel 2277 BW)”, *TBBR* 1998, (321) 325; L. VAN DEN STEEN, “De verkorte verjaringstermijn van artikel 2277 BW toegepast op een onbetaalde lening : pleidooi voor een onderscheid tussen kapitaal en interesten” (noot onder Rb. Antwerpen 5 oktober 2010), *BankFin.R.* 2011, (285) 286.

⁴ L. VAN DEN STEEN, *ibid.*

⁵ C. BIQUET-MATHIEU, *Le sort des intérêts dans le droit du crédit. Actualité ou désuétude du Code civil ?*, Luik, Collection scientifique de la Faculté de Droit de Liège, 1998, nr. 233; B. DE TEMMERMAN, “Interest bij

3. Voor wat de terugbetaling van het *kapitaal* betreft, werd klassiek aangenomen dat deze onderworpen is aan de gemeenrechtelijke verjaringstermijn van vroeger dertig jaar (oud art. 2262 BW) en sinds de wet van 10 juni 1998, tien jaar (huidig art. 2262*bis*, § 1, eerste lid BW). Uit het slot van de tekst van artikel 2277 BW, namelijk de woorden “al hetgeen betaalbaar is bij het jaar of bij kortere termijnen”, werd traditioneel afgeleid dat het niet alleen moest gaan om periodiek wekerende schulden die bij het jaar of op kortere tijdstippen betaald moeten worden, maar dat deze schulden ook het karakter van een inkomen moeten hebben en geen kapitaalschulden mogen zijn⁶. Het bedrag van het geleende kapitaal wordt onherroepelijk bepaald bij het sluiten van de overeenkomst en ligt van in het begin vast, al is het terugbetaalbaar in schijven⁷, zodat het niet toeneemt door het tijdsverloop. Alleen het opeisbaar karakter van de verbintenis tot terugbetaling van het kapitaal wordt gespreid in de tijd, maar de schuld zelf groeit niet aan met de tijd⁸. Het is dan ook logisch dat de schuldvordering tot terugbetaling van het kapitaal niet valt onder de vijfjarige verjaringstermijn van artikel 2277 BW⁹.

4. In de rechtspraak en de rechtsleer heeft echter geruime tijd verschil van mening bestaan over de kwestie of de vijfjarige verjaringstermijn van artikel 2277 BW enkel van toepassing is op de periodiek te betalen interesten van een leningschuld of ook op de periodiek verschuldigde betalingen die zowel een gedeelte interest als een gedeelte van de kapitaalaflossing inhielden.

In een arrest van 23 april 1998 besliste het Hof van Cassatie dat de vijfjarige verjaringstermijn van artikel 2277 BW ook kan worden toegepast als de bij het jaar of op kortere termijn verschuldigde periodieke betalingen een element van aflossing van kapitaal en een element van rente vormen¹⁰. Op het eerste gezicht is dit arrest in strijd met de vroegere rechtspraak van het Hof van Cassatie, die nog bevestigd werd in een arrest van twee maanden voordien¹¹. Dit is evenwel slechts een schijnbare tegenstrijdigheid, want in het voormelde arrest van 23 april 1998 geeft het Hof van Cassatie zelf aan “dat het middel niet aanvoert dat die beide componenten¹² los van elkaar kunnen worden beschouwd voor de toepassing van art. 2277 BW, maar uitgaat van de vaststelling dat de partijen,

---

schadevergoeding uit wanprestatie en onrechtmatige daad. Een stand van zaken, tevens aanleiding tot een kritische beschouwing over de grondslagen van het Belgische schadevergoedingsrecht”, *TPR* 1999, (1277), p. , nr. 2.

⁶ Zie voor wat het principe betreft : Cass. 6 februari 1998, *Arr.Cass.* 1998, 182, *Pas.* 1998, I, 191, *JT* 1998, 403, conclusie advocaat-generaal X. DE RIEMAECKER, *TBBR* 1998, 346, *RCJB* 2000, 481, noot C. BIQUET-MATHIEU; Bergen 17 december 1991, *Pas.* 1992, II, 8; Antwerpen 27 januari 1992, *Pas.* 1992, II, 16; Arbh. Luik 9 juni 1992, *JTT* 1993, 179; Gent 25 januari 1995, *TBH* 1995, 892; Rb. Brussel 30 juni 1994, *JLMB* 1994, 1377; Vred. Torhout 19 maart 1996, *Huurrecht* 1996, 47, noot N. BOLLEN, *AJT* 1996-97, 123, noot P. DE SMEDT, *RW* 1998-99, 1287.

⁷ H. DE PAGE en R. DEKKERS, *Traité élémentaire de droit civil belge*, VII, Brussel, Bruylant, 1957, p. 1175-1176, nr. 1325, en p. 1179, nr. 1328; L. VAN DEN STEEN, “De verkorte verjaringstermijn van artikel 2277 BW toegepast op een onbetaalde lening : pleidooi voor een onderscheid tussen kapitaal en interesten” (noot onder Rb. Antwerpen 5 oktober 2010), *Bank.Fin.R.* 2011, (285) 287.

⁸ T. WERQUIN, conclusie voor Cass. 16 november 2001, *Arr.Cass.* 2001, (1952), p. 1956, nr. 6; C. VANDEWAL, conclusie voor Cass. 3 december 2015, *Arr.Cass.* 2015, (2822), p. 2828, nr. 25.

⁹ T. WERQUIN, *ibid.*; L. VAN DEN STEEN, “De verkorte verjaringstermijn van artikel 2277 BW toegepast op een onbetaalde lening : pleidooi voor een onderscheid tussen kapitaal en interesten” (noot onder Rb. Antwerpen 5 oktober 2010), *Bank.Fin.R.* 2011, (285) 287.

¹⁰ Cass. 23 april 1998, *Arr.Cass.* 1998, 455, noot G.D., *Pas.* 1998, I, 480, *TBBR* 1998, 344, *DCCR* 1999, 32, noot I. CLAEYS, *RCJB* 2000, 484, noot C. BIQUET-MATHIEU, *T.Vred.* 2000, 171, noot C. BIQUET-MATHIEU. Zie in dezelfde zin : Luik 1 maart 2002, *JLMB* 2002, 1286.

¹¹ Cass. 6 februari 1998, *Arr.Cass.* 1998, 182, *Pas.* 1998, I, 191, *JT* 1998, 403, conclusie advocaat-generaal X. DE RIEMAECKER, *TBBR* 1998, 346, *RCJB* 2000, 481, noot C. BIQUET-MATHIEU.

¹² Bedoeld worden de aflossing van het kapitaal en de betaling van interesten.

door te kiezen voor vaste annuïteiten, een splitsing achteraf tussen de componenten van de annuïteiten hebben uitgesloten.” Hiermee geeft het Hof aan dat de toepassing van artikel 2277 BW op de maandelijkse afbetalingen, inclusief op de gedeelten die bestemd zijn voor de aflossing van het kapitaal, gebaseerd was op de door de partijen gewilde onsplitsbaarheid¹³.

Niettemin heeft dit arrest geleid tot tegenstrijdigheid in de rechtspraak van de feitenrechters. Een deel van de rechtspraak oordeelde dat alleen de interesten van geleende sommen onder het toepassingsgebied van artikel 2277 BW vielen¹⁴, terwijl een ander deel besliste dat artikel 2277 BW ook van toepassing was wanneer de periodiek verschuldigde betalingen zowel interesten als de aflossing van een gedeelte van het kapitaal omvatten¹⁵.

5. Enkele jaren geleden hebben een arrest van het Grondwettelijk Hof en een arrest van het Hof van Cassatie in deze aangelegenheid klaarheid gebracht.

In zijn arrest van 6 maart 2014 besliste het Grondwettelijk Hof dat artikel 2277 BW het in de artikelen 10 en 11 Gw. neergelegde gelijkheids- en niet-discriminatiebeginsel niet schendt indien het in die zin wordt geïnterpreteerd dat de in deze bepaling bedoelde vijfjarige verjaringstermijn van toepassing is op het gedeelte van de maandelijkse afbetalingen van een lening op afbetaling dat overeenstemt met de interesten, omdat de kapitaalschulden verminderen bij elke afbetaling dan wel stagneren bij gebrek aan enige afbetaling¹⁶.

In een arrest van 3 december 2015 heeft het Hof van Cassatie zich aangesloten bij dit arrest van het Grondwettelijk Hof¹⁷. Allereerst brengt het Hof van Cassatie de strekking van artikel 2277 BW in herinnering door erop te wijzen dat deze bepaling ertoe strekt de termijnschuldenaar te beschermen tegen een voortdurende aangroei van zijn schuld en de schuldeiser aan te sporen tot zorgvuldigheid. Vervolgens wijst het Hof erop dat de verbintenis tot het terugbetalen van het initieel toegekende kapitaal van een lening of een krediet een schuld is die van in het begin is vastgesteld en die niet aangroeit naarmate de tijd verstrijkt, maar die integendeel vermindert wanneer er wordt afbetaald of stagneert wanneer er niet wordt afbetaald¹⁸. De omstandigheid dat vervallen interesten op gezette tijdstippen bij het kapitaal worden gevoegd, doet hieraan volgens het Hof geen afbreuk. Uit deze overwegingen concludeert het Hof van Cassatie dat artikel 2277 BW niet van toepassing is op het gedeelte van de periodieke afbetalingen of van het na de opeisbaarstelling resterende saldo van een lening of een krediet dat betrekking heeft op het initieel toegekende kapitaal.

---

¹³ C. VANDEWAL, conclusie voor Cass. 3 december 2015), *Arr.Cass.* 2015, 2822, p. 2827, nr. 21.

¹⁴ Zie onder meer : Gent 17 maart 2009, *RW* 2009-10, 1527; Antwerpen 5 september 2011, *NJW* 2012, 176, noot R. STEENNOT; Gent 17 september 2013, *DCCR* 2015, 126, noot J. VANNEROM; Antwerpen 23 februari 2015, *NJW* 2016, 121, noot C. LEBON; Rb. Hasselt 18 april 2002, *RW* 2004-05, 432; Rb. Namen 20 februari 2007, *TBBR* 2007, 645; Rb. Luik 18 januari 2011, *JLMB* 2011, 956; Kh. Dendermonde 29 maart 2012, *RW* 2013-14, 1349; Vred. Genk 24 september 2013, *RW* 2013-14, 1353, noot.

¹⁵ Zie onder meer : Luik 12 maart 2002, *JLMB* 2002, 1586, noot B.K.; Gent 5 november 2003, *NJW* 2004, 61, noot MT; Luik 22 november 2007, *JT* 2008, 336, *JLMB* 2008, 1755; Rb. Antwerpen 5 oktober 2010, *Bank.Fin.R.* 2011, 283, noot L. VAN DEN STEEN; Vred. Moeskroen 20 april 2009, *JT* 2009, 524, *JLMB* 2010, 1340.

¹⁶ GwH 6 maart 2014, *BS* 12 mei 2014 (eerste uitgave), *RW* 2013-14, 1655, *NJW* 2015, 155, noot C. LEBON.

¹⁷ Cass. 3 december 2015, *Arr.Cass.* 2015, 2822, conclusie advocaat-generaal C. VANDEWAL, *RW* 2016-17, 1540, noot.

¹⁸ Het valt op dat het Hof van Cassatie hier nagenoeg dezelfde bewoordingen gebruikt als in het hiervoor vermelde arrest van het Grondwettelijk Hof van 6 maart 2014.

Voor een goed begrip van dit arrest is het van belang om het te lezen in samenhang met de daaraan voorafgaande conclusie van advocaat-generaal C. Vandewal. Allereerst wijst hij erop dat, in tegenstelling tot het hiervoor in randnr. 4 besproken cassatiearrest van 23 april 1998, de eiseres, zijnde de kredietmaatschappij, wel de splitsing aanvoerde tussen de aflossing van het kapitaal en de betaling van de interesten¹⁹. In lijn met wat hierboven al betoogd werd, geeft hij vervolgens aan dat er voor de toepassing van de vijfjarige verjaringstermijn van artikel 2277 BW slechts twee voorwaarden gelden, namelijk (1) dat de schuld een periodiek karakter heeft en (2) dat de schuld aanleiding heeft gegeven tot schuldopeenhoping in de persoon van de schuldenaar²⁰.

6. Op basis van de hiervoor besproken rechtspraak van het Grondwettelijk Hof en het Hof van Cassatie kan worden geconcludeerd dat voor het bepalen van de verjaringstermijn die van toepassing is op de periodieke – meestal maandelijke – afbetalingen van een lening of een krediet, het van groot belang is om een onderscheid te maken tussen de terugbetaling van het kapitaal, die onderworpen is aan de tienjarige verjaringstermijn van artikel 2262*bis*, § 1, eerste lid BW, en de periodieke betalingen van de interesten, die onderworpen zijn aan de vijfjarige verjaringstermijn van artikel 2277 BW²¹. Het gebruik van aflossingstabellen waarin voor iedere periodieke betaling wordt aangegeven welk gedeelte van de betaling een terugbetaling van het kapitaal van de lening of het krediet is en welk gedeelte van de betaling betrekking heeft op de verschuldigde interest, verdient dan ook aanbeveling, niet alleen ter wille van de transparantie ten opzichte van de lener of de kredietnemer, maar ook om het bepalen van de toepasselijke verjaringstermijn(en) te vergemakkelijken. Maar ook als er geen aflossingstabellen zijn, geldt de zojuist geformuleerde conclusie betreffende de toepasselijke verjaringstermijnen²².

---

¹⁹ C. VANDEWAL, conclusie voor Cass. 3 december 2015, *Arr.Cass.* 2015, (2822), p. 2827, nr. 21.

²⁰ C. VANDEWAL, conclusie voor Cass. 3 december 2015, *Arr.Cass.* 2015, (2822), p. 2827-2822, nr. 22. Zie voordien reeds in die zin : C. VANDEWAL, conclusie, voor Cass. 31 mei 2012, *Arr.Cass.* 2012, nr. 347.

²¹ L. VAN DEN STEEN, “De verkorte verjaringstermijn van artikel 2277 BW toegepast op een onbetaalde lening : pleidooi voor een onderscheid tussen kapitaal en interesten” (noot onder Rb. Antwerpen 5 oktober 2010), *Bank.Fin.R.* 2011, (285) 289.

²² L. VAN DEN STEEN, *ibid.*